

DANMARK TILBAGE SOM FOREGANGSLAND

Klimapolitisk udspil fra Danmarks Socialdemokratiske Ungdom - vedtaget i landsledelsen marts 09



Indledning	3
Klimavision	3
Grundlæggende principper	4
Forebyggelse frem for symptombehandling	
Mest miljø for pengene	
Et klimaproblem skal ikke løses ved at skabe et nyt	
Minimumskrav	
Forureneren betaler	
Energiproduktion	5
Danmark	
Verden	
Energisystemer og distribution	6
Klimavenlig transport	7
Roadpricing	
Eldreven trafik	
Kollektiv trafik	
Energibesparelser	8
Sparefond	
Forskning	8
Mere udveksling af grøn information	
DSU's klimaudvalg	10
Læs mere	12

Indledning

I de senere år er debatten omkring den menneskeskabte globale opvarmning og klimaforandringer blevet stadig mere intens. Det er bl.a. igennem FN's klimapanel gjort klart, at vi står overfor en lang række udfordringer, der kræver national såvel som international handling nu.

Danmarks Socialdemokratiske Ungdom (DSU) kommer i dette oplæg med bud på, hvordan vi igen kan sætte Danmark på verdenskortet og gå forrest i klimakampen. Oplægget er udarbejdet af DSU's miljø- og klimaudvalg med inspiration fra debatter på afdelingsmøder og med input fra fagfolk i danske virksomheder indenfor vedvarende energi.

Vi har valgt at lægge vores fokus på den danske indsats, og hvordan vi ved at gå i front med udviklingen og implementeringen af nye teknologier kan give et stærkt bidrag til den globale klimakamp. Vores ønske er, at Danmark skal være et globalt klimaforsøgsland, da vi på grund af vores størrelse - men også med afsæt i vores forspring indenfor en række teknologier - er perfekt som foregangsland. Dermed accepterer vi også, at vi ikke nødvendigvis får "mest miljø for pengene" her og nu, men på lidt længere sigt opnår fordel af vores satsning. Denne grundlæggende opfattelse og dette fokus er gennemgående for hele oplægget.

Vi ser i oplægget dermed bort fra den internationale del af klimadebatten herunder konkrete målsætninger om CO₂-reduktion og fordeling landene imellem. Vi forholder os heller ikke i dette oplæg til debatten om symptombehandling, og hvordan vi rent faktisk forholder os til de klimaændringer, som vi ikke kan standse og dermed vil kræve handling i de kommende år.

Klimavision

Når DSU engagerer sig i klimadebatten, sker det på baggrund af et stærkt engagement for at skabe de bedst mulige rammer for en personlig udvikling for klodens befolkning. Klimadebatten handler nemlig i høj grad om frihed og international solidaritet. Vores mål er at efterlade bedre rammer for vore børn og børnebørns liv end det, vi selv overtog fra generationerne før os.

Den grundlæggende opgave består forsimplet i at øge andelen af vedvarende energi, nedbringe vores energiforbrug og skabe større sammenhæng mellem produktion og forbrug. Vi er grundlæggende af den opfattelse, at vi kan skabe et 100% vedvarende energisystem uden at skulle sænke vores levestandard. Det er vores vision, at Danmark skal vise verden, at det kan lade sig gøre.

Danmark var op igennem 1990'erne foregangsland på klimaområdet. Gennem investeringer og støtteordninger lykkedes det os at sætte gang i en kæmpe industri, som skabte arbejdspladser, eksport og en mere bæredygtig energiforsyning. Under VK-regeringen er det gået den modsatte vej, og det ry, som Danmark havde i udlandet, er til dels forsvundet.

I DSU ønsker vi, at vi igen placerer Danmark som foregangsland inden for udviklingen af vedvarende energi, forskning og energibesparelser. En "New Green Deal" skal bygges på et bæredygtigt samfund med høj grad af mobilitet og med de videst mulige rammer for borgerne - men i samspil og med respekt for klima og miljø.

Grundlæggende principper

Forebyggelse frem for symptombehandling

DSU er grundlæggende af den opfattelse, at vi skal tage initiativer for at forebygge frem for forsinket at symptombehandle. Dette gælder ikke mindst klimadebatten, også selvom gevinsten af vores investeringer kan ligge langt ude i fremtiden.

Investeringer i ny klimateknologi har i høj grad været præget af "cost-benefit"-analyser og borgerlige politikeres meget store skepsis og modvilje mod tilskudsordninger. I DSU er vi af den opfattelse, at forebyggelse på klimaområdet bidrager med en lang række positive følgevirkninger, som ikke er indregnet i "cost-benefit"-analyserne.

Et eksempel er indførelsen af elbiler, som vi også behandler i et senere afsnit. Hvis man forestiller sig, at den danske vognpark bliver skiftet ud med elbiler, vil dette medføre en række sideeffekter. Fx vil begrænsningen i luftforureningen resultere i mindskede udgifter i sundhedssektoren.

Mest miljø for pengene

I DSU anerkender vi, at de økonomiske aspekter er væsentlige i klimadebatten. Derfor skal vi også arbejde for at opnå den største effekt for vores midler - med andre ord "mest miljø for pengene". Vi accepterer ideen om handel med CO₂-kvoter, da man med en ideel model vil kunne få mest miljø for pengene ved at investere i grundlæggende forbedringer i tredjeverdenslande. Vi frygter dog også, at handel med CO₂-kvoter kan blive en vestlig sovepude, der begrænser egne investeringer.

I kraft af vores ønske om Danmark som foregangsland mener DSU, at vi i Danmark skal reducere vores CO₂-udledning gennem egne investeringer frem for gennem opkøb af kvoter. Landets størrelse taget i betragtning så batter kvotehandlen for Danmarks vedkommende alligevel ikke særlig meget globalt. Derfor er vores indstilling, at ressourcerne er givet bedre ud, ved at vi som forsøgsland kan udvikle løsninger, der på sigt kan få en afgørende global rolle.

Et klimaproblem skal ikke løses ved at skabe et nyt problem

Det er meget vigtigt for DSU, at nye tiltag for at skabe et bedre klima ikke skaber lige så store nye problemer andre steder i samfundet. Det er afgørende, at de øgede afgifter på ekstra forurenende produkter er socialt afbalanceret.

Der skal tænkes i helhedsløsninger. Det nytter ikke noget, at vi kører i elbiler, hvis strømmen kommer fra udbygget kulkraft, eller at biobrændslet kommer fra afgrøder, der skulle have været anvendt som fødevarer.

Vi vil heller ikke acceptere, at vi efterlader affald efter energiproduktion, der ikke kan nå at blive nedbrudt i vores egen levetid.

Minimumskrav

I DSU ønsker vi ikke et svensk forbudsland, men vi vil derimod sætte en række krav til, hvad produkterne som minimum skal overholde. Disse krav skal være en form for "helhedskrav",

således der er regler for, hvilken påvirkning produktionen, forbruget såvel som bortskaffelse af produktet der må belaste miljøet. Det nytter ikke noget, at et køleskab bruger halvt så meget energi i drift, hvis det så kræver dobbelt så meget energi at producere eller belastet miljøet dobbelt så meget, når det skal destrueres.

Vi anerkender, at det kan være vanskeligt at stille krav til produkter produceret uden for landets grænser. Danmark skal hele tiden kæmpe for at opnå internationale aftaler bl.a. gennem EU, men som en start skal vi fokusere på produktionen, som foregår her i landet og turde have et højt ambitionsniveau på virksomhedernes vegne.

Forureneren betaler – Det skal betale sig at være miljørigtig

DSU mener, at vi skal indrette vores afgiftssystem, så det bliver dyrt at forurene mere end gennemsnittet. Vi er grundlæggende imod at fremme indsatsen for et bedre klima ved at indføre en skov af forbud. Vi ser det som i udgangspunktet værende langt mere effektivt at opbygge systemer, der ved hjælp af incitamentsstrukturer får forbrugerne til at agere på den mest miljørigtige måde. Vi vil ikke forbyde store firehjulstrækkere men i stedet gøre det ekstra dyrt at køre i dem.

Et konkret tiltag er et progressivt afgiftssystem på el, hvor basisforbruget pr. forbruger er billigt, mens luksusforbruget beskattes hårdere.

Et andet forslag er at øge afgiften på eksempelvis de 10 % mest forurenende biler og bruge provenuet til at sænke afgiften på de 10 % mindst forurenende biler.

I DSU mener vi, at det skal kunne betale sig at være miljørigtig. Derfor skal vi fra politisk hold fastlægge nogle incitamentsstrukturer - både for den enkelte borger såvel som for virksomheder og energiselskaber - der fremmer klimavenlige investeringer.

Energiproduktion

Danmark

I DSU ønsker vi, at der skal satses massivt på vedvarende energikilder. Der skal ikke satses ensidigt på én teknologi men derimod på en lang række forskellige vedvarende energikilder især indenfor vind, vand og solenergi.

Der er dog ingen tvivl om, at Danmark især med vindenergi spiller en afgørende rolle og har mulighederne for at blive verdens førende vindmøllenation. Derfor skal der turbo på udbygningen af vindmøller - især på havet, hvor forholdene er optimale, og udbygningsmulighederne er store. Vi mener, at det er en effektiv måde at øge andelen af vedvarende energi på, samtidig med at vores virksomheder får et udstillingsvindue for verden.

I forbindelse med passivhuse er anvendelse af jordvarme og solceller oplagt, da det kan integreres i husenes konstruktion uden at være til gene for husets beboere eller omgivelser.

Vandkraft er især anvendt hos vores nordiske naboer, men det er DSU's holdning, at der fra politisk hold skal laves særlige tilskudsmuligheder også til denne teknologi, så der for alvor kan komme gang i udviklingen af bl.a. bølgekraft.

Ud over en særlig satsning på især disse tre energikilder ønsker vi i DSU også at øge anvendelsen af biobrændstof, geotermisk energi og andre alternative energikilder.

Verden

På trods af en sløv klimaindsats i de seneste år er Danmark stadig blandt de lande med den højeste andel af vedvarende energi. I DSU erkender vi, at omstillingen til vedvarende energi kan være vanskeligere på andre dele af kloden end i Danmark, hvis levestandard ikke er så høj som den vestlige verdens. Fx har ulandene en række andre udfordringer som at skaffe rent drikkevand og sygdomsbekæmpelse.

I en lang række lande er atomkraft en fundamental energikilde. DSU mener ikke, at atomkraft bør efterstræbes i nogen lande, men DSU anerkender, at det ikke er muligt at indføre vedvarende energi fra den ene dag til den anden. Det er DSU's klare holdning, at verdens højt bemidlede lande skal træde i karakter og bidrage med brugen af vedvarende energikilder. Samtidig skal de højt bemidlede lande understøtte de mindre bemidlede lande til reduktion i CO₂-emissionen ved fx vidensoverførsel.

Energisystemer og distribution

Et fleksibelt og intelligent system til distribution af energi er forudsætningen for en høj andel af vedvarende energi. Fælles for produktion af energi fra sol, vind og vand er, at det er umuligt at styre, hvornår forudsætningerne for produktion er til stede. Vi kan fx ikke være sikre på, at vinden blæser optimalt, når vi har brug for strømmen fra vindmøller. Derfor er bedre lagring og distribution af energi et helt centralt element i fremtidens energisystem.

DSU ser det som en central politisk opgave at gøre det attraktivt for borgere og virksomheder at flytte energiforbruget til de tidspunkter af døgnet, hvor produktionen fra vedvarende energi er højest. Dermed kan der skabes bedre sammenhæng mellem produktion og forbrug.

Grundlæggende ønsker DSU et decentralt energisystem, der er fleksibelt opbygget med kraftvarmeværker, vindmølleparker og lignende energikilder, der gennem et finmasket elnet kan supplere og understøtte hinandens produktion, så forsyningsikkerheden er i top og udnyttelsen af vedvarende energi optimal.

En svingende markedspris på el skal være omdrejningspunktet for at sikre en optimal udnyttelse af produktionen.

Helt konkret foreslår DSU, at elselskaberne skal tvinges til at installere fjernaflæste intelligente elmålere ved alle forbrugere, så snart en fælles standard er på plads. Forbrugerne skal fremover obligatorisk afregnes på timebasis ud fra den aktuelle markedspris, så elprisen afspejler de udsving, der sker time for time. DSU foreslår derudover en ændring af elafgifterne, så de tillægges

som en procentsats af markedsprisen og ikke som i dag et fast tillæg.

Formålet med disse ændringer er, at prisen dermed bliver ekstra lav, når der er meget energi til rådighed - og ekstra høj, når der er knaphed om ressourcerne. Samlet set skal det give et øget incitament til at tilpasse forbruget til produktionen ved fx at oplade elbilen om natten og på blæsende dage, hvor der er overskudsstrøm fra vindmøllerne. Ved denne model kan fx elbilerne fungere som et lager for vindmøllestrøm. I DSU har vi tillid til, at markedet hurtigt vil tage udfordringen op og skabe de innovative løsninger, der skal til for at imødegå forbrugernes efterspørgsel og gøre det nemt at udnytte den svingende elpris.

Dette er et eksempel på, hvordan vi fra politisk hold kan skabe forudsætningerne og indrette markedet på en måde, der belønner de forbrugere, der handler miljørigtigt.

For DSU er det centralt, at "belønningen" for at handle miljørigtigt tilfalder forbrugerne og ikke energiselskaberne. Investerer en forbruger fx i en elbil, er det også ham, der skal kunne opnå besparelsen på elregningen ved at købe strømmen på de rigtige tidspunkter af døgnet. Energiselskaberne skal ikke alene opnå gevinsten ved forbrugernes ændrede adfærd - men derimod selvfølgelig belønnes for egne initiativer.

Klimavenlig transport

Et afgørende indsatsområde i kampen for at nedbringe CO2 udledningen er transportområdet. DSU ønsker en høj mobilitet i samfundet og mener derfor, at der skal sættes på intelligent trafikregulering, så udledningen nedbringes samtidig med, at borgernes frihed bevares. Vi vil ikke forbyde luksuskøretøjer men i stedet gøre det attraktivt at vælge kollektiv trafik og klimavenlige biler.

Hvis det skal lykkes, mener vi, at der skal sættes på at gøre kollektiv trafik til et konkurrencedygtigt alternativ til privatbilismen. Det handler i høj grad om bedre fremkommelighed. Kollektiv trafik skal med andre ord være en hurtigere rejseform end bilen.

Vi anerkender, at der er brug for forskellige løsninger i de forskellige dele af landet. I de store byer, hvor befolkningstætheden er stor, skal der være fokus på kollektiv trafik, mens der i de tyndtbefolkede områder skal sættes på omstilling fra benzindrevne til eldrevne biler.

Roadpricing

Centralt i dette udspil er roadpricing med differentierede takster alt efter geografi, tid og med mulighed for kollektive alternativer. I byerne, hvor den kollektive trafik er hurtig og veludbygget, skal det være dyrt at bruge bilen, mens det på landet skal være billigere at køre i bil, såfremt den er klimavenlig. I DSU foretrækker vi på sigt derfor roadpricing frem for bompunge, men indtil roadpricing kan implementeres, skal kommunerne have mulighed for at indføre midlertidige løsninger, som fx bompengesystemer.

Det er vores holdning, at det skal være billigere at købe en bil, mens det generelt skal være dyrere at køre i sin bil. Det kan fx ske ved at sænke registreringsafgiften på miljørigtige biler.

I DSU ser vi positivt på forsøg med delebiler, hvor samkørsel giver særlige fordele. Et konkret forslag er, at det 3. spor på motorvejen skal være forbeholdt biler, hvor der er mindst to personer i bilen, eller hvor bilen er miljørigtig fx en elbil. I byerne kan der ligeledes gennemføres forsøg med busbanerne, hvor fyldte biler eller miljørigtige biler må køre i samme bane som busserne. Overordnet set mener vi simpelthen, at vi kan løse en lang række trafik- og miljøproblemer ved at tænke på alternative løsninger.

Eldreven trafik

Danmark står overfor at blive et globalt testland for elbiler. Fordelene ved elbiler er mange, men de væsentligste, mener vi, er den høje energieffektivitet i eldreven transport og ikke mindst det potentielle kæmpe lager for vindmøllestrøm, der gennem elbilernes batterier kan opbygges.

For at fremme udviklingen og udbredelsen af elbiler vil DSU give en række fordele til producenter og forbrugere. Afgiftsfritagelsen skal forlænges fra 2012 til 2015, så prisen forbliver attraktiv. Derudover kan der eksperimenteres med særligt attraktive parkeringspladser eller som før nævnt tilladelse til kørsel i busbanerne.

DSU mener, at det offentlige Danmark har et særligt ansvar for at gå i front med klimavenlig teknologi. Derfor er det også vores holdning, at alle offentlige biler fremover skal være eldrevne.

Helt centralt for udbredelsen af elbiler er fælles standarder for ladestationer. Det er DSU's holdning, at Danmark skal presse på, for at der hurtigt aftales fælles EU-standarder.

Kollektiv trafik

I Danmark står vi overfor en kæmpe udfordring med at udbygge og vedligeholde vores kollektive trafik. DSU er tilhængere af en generel opprioritering, så vores fælles løsninger igen bliver attraktive og tidssvarende.

Målet for DSU er, at den kollektive trafik skal være hurtigere, billigere og have en række fordele som fx gratis internet o.lign.

Energibesparelser

Energibesparelser er en meget central måde at sikre et stadigt lavere udslip af CO₂ og sikre en større forsyningsikkerhed. Ligeledes er energibesparelser med til at sikre fortsat lavere udgifter til energi- og elforbrug.

Der er store energibesparelser at hente gennem god ledelse og ved at foretage de rigtige indkøb. Skal Danmark gå forrest i klimainsatsen, er det nødvendigt at den offentlige sektor viser vejen. Derfor mener DSU, at der skal stilles skarpe krav til den offentlige sektor.

I dag er der et stort ressourcspild i de store mængder af papir. Derfor ønsker DSU, at der sker en elektronisering af den offentlige sektor. Dette vil på sigt også være med til at mindske administrationsomkostningerne.

DSU mener, at den offentlige sektor skal sætte nye standarder for energibesparelser og brug af vedvarende energi. Nye bygninger skal leve op til de skrappeste krav, og alle projekter i den offentlige sektor skal gennemføres på den mest mulige energirigtige måde. Det betyder også en opgradering af indkøbssystemet, hvor der skal tages højest mulige hensyn til miljø og energi. Eksempelvis skal det offentliges bilpark kun fornyes med el- og hybridbiler.

Endvidere ønsker DSU en ny investeringskultur og indkøbspolitik - især i de decentrale led - hvor man adskiller energi- og miljøinvesteringer fra de øvrige beslutningsprocesser, således at investeringerne ikke ses som nutidige udgifter, men som en nødvendig fremtidig investering. Så skal det sikres at drift, vedligeholdelse og ombygning af offentlige bygninger sker på en energieffektiv måde.

DSU ønsker, at man satser stort på udvikling af de såkaldte lavenergihuse. Derfor skal det sikres, at fremtidige boliger (privat som erhvervsmæssigt og statsligt) frem over bygges som passivhuse eller lavenergihuse. Det skal ske løbende gennem nyrenoveringer og nybyggeri. Der skal ligeledes opstilles nogle konkrete målsætninger om andelen af passivhuse og lavenergihuse i den samlede boligmasse.

Sparefond

DSU ønsker, at man i stil med Elsparefonden opretter en industrisparefond og en varmesparefond. Der er store gevinster at hente ved at nedbringe industriens energiforbrug, ligesom der er potentiale for store besparelser i bygningsmassen. Disse to sparefonde vil have til formål at fremme energibesparelser gennem oplysning, energimærkning, kampagner og medfinansiering. Desuden skal Elsparefonden have øget deres bevilling.

Forskning

Selv om det vurderes fra FN's klimapanel, at klimakrisen kan løses ved teknologier som enten er til stede eller forventes at blive kommercialiseret i løbet af den nærmeste er fremtid, så er det stadig vigtigt for DSU, at vi hele tiden optimerer vores indsats mod menneskeskabt global opvarmning ved at tilegne os ny viden. Derfor ønsker DSU, at der sættes yderligere fokus på klimaforskning på det stadigt stigende forskningsbudget. Igennem forskning og ny viden kan vi opnå bedre, billigere og mere effektive løsninger til gavn for borgerne og erhvervslivet. Samtidig er det et yderligere skridt på vejen til at sikre en global bæredygtighed.

Den nye indsats med klimaforskningen skal ske gennem øget bevillinger til den frie forskning. Midlerne bør øremærkes til energispareteknologier og vedvarende energiteknologier, herunder blandt andet følgende områder: Lavenergibygninger og indeklima, 2. generations biobrændsler, brændselsceller, bølgeenergianlæg og 2. og 3. generations solceller.

Der er i dag stadig et stort skridt fra tilegnelsen af ny viden til brug af den på det kommercielle marked. Derfor ønsker DSU, at der oprettes såkaldte innovationsmarkeder. Det skal sikre, at nye teknologier, som kan fungere teknisk men ikke kan konkurrere på det eksisterende markedsvilkår,

bliver modnet hertil. Det gøres ved at etablere produktionskvoter med faste afregningspriser. Fokus på energibesparelses- og vedvarende energiteknologier.

Mere udveksling af grøn information

DSU mener også, at der skal sikres en større studieudveksling med resten af verden. Vi lever i en globaliserende verden, og viden bliver stadig mere specifik. Derfor skal Danmark gå foran med at sikre, at den nye viden bliver spredt til alles bedste. Derfor skal universiteterne satse på mere udveksling af studerende med et grønt fokus.

Hvis vi skal løse klimaudfordringen, skal den enkelte også bidrage, og det kan kun lykkes, hvis man har den nødvendige viden til at handle miljørigtigt. Det kræver information. Derfor mener DSU, at der i gennem hele uddannelsessektoren skal sættes et større fokus på undervisning i grøn viden. Så vi mener at man i den industrialiserede verden bør, som et led i udvekslingen af grøn information, finansiere og lægge universitetspladser til uddannelse af personer fra ikke udviklede lande. På den måde kan der være en indirekte udveksling af viden samfund til samfund, under den forudsætning de uddannes under klausulen at de skal flytte tilbage og arbejde i et antal i hjemlandet.

DSU's klimaudvalg 2008-09

Rasmus Ingstrup
Udvalgsformand
24 år

Medlem i DSU Aalborg



Gustav Nedergaard
Medlem af udvalget siden 2008
20 år

Medlem i DSU Frederiksberg



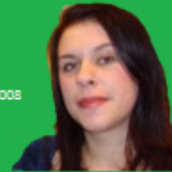
Jonas Witt Hansen
Udvalgsnæstformand
24 år

Medlem i DSU Hillerød



Marie Trads
Medlem af udvalget siden 2008
21 år

Medlem i DSU Århus



Sidsel Andersen
Medlem af udvalget siden 2008
19 år

Medlem i DSU Skive



Aske Pottegård
Medlem af udvalget siden 2008
20 år

Medlem i DSU Odsherred



Henrik Oversø
Medlem af udvalget siden 2008
24 år

Medlem i DSU Aalborg



Læs mere

FN's Klimapanel: www.ipcc.ch

FN's klimarapport på dansk: www.dmi.dk/dmi/syrspmdkweb.pdf

Klima- og energiministeriet: www.kemin.dk

Klimakongressen marts 2009: www.climatecongres.ku.dk

Transportministeriet: www.trm.dk

Ingeniørforeningen i Danmark: www.ida.dk

Berlingske Tidendes klimaside: www.berlingske.dk/klima

Vindmølleindustrien: www.windpower.org